

Beslutningsforslag nr. B 64. Fremsat den 8. februar 1983 af Gade (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Rahbæk Møller (SF), Bjørn Poulsen (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af monopollovgivningen

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte ændringsforslag til lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger, som ændret senest ved lov nr. 88 af 14. marts 1979, efter følgende retningslinier:

1) Finansielle forbindelser virksomheder imellem opfattes som konkurrencebegrænsende og er omfattet af loven.

Samordnet praksis kan være konkurrencebegrænsende og dermed omfattet af loven.

2) Monopoltilsynets opbygning ændres sådan, at direktoratet for monopoltilsynet får status som en almindelig styrelse, og monopolrådet får rådgivende status.

Monopoltilsynets sammensætning ændres, så der ud over juridisk, nationaløkonomisk og regnskabsmæssig sagkundskab opnås en ligelig repræsentation for på den ene side erhvervs- og arbejdsgiverorganisationer og på den anden side forbruger- og lønmodtagerorganisationer,

3) Monopolankenævnets sammensætning ændres, således at nævnets 3 medlemmer består af en formand, der skal opfylde betingelserne for at kunne beskikkes til højesteretsdommer, samt 2 medlemmer, der tilfører nævnet økonomisk og regnskabsmæssig sagkundskab. Ingen af nævnets medlemmer må have tilknytning til erhvervs-, arbejdsmarkeds- eller lignende organisationer.

4) Tilsynet med banker og sparekasser – der i dag udøver monopoltilsynets beføjelser efter monopolloven, når det gælder banker, sparekasser og andelskasser – skal, forinden

det træffer afgørelser om foranstaltninger, som må antages at ville få betydning for pengepolitikken, forhandle med økonomiministeriet. Såfremt det herefter skønnes, at der skal ske en afvejning af konkurrencepolitiske og pengepolitiske hensyn, forelægger tilsynet sagen for industriministeren til afgørelse.

5) Anmeldelsespligtige virksomheder og sammenslutningers anmeldelser af rabatter og ændringer i rabatter skal være ledsaget af kalkulationsmateriale, der er udarbejdet efter retningslinier fastsat af monopoltilsynet.

Hvis monopoltilsynet skønner, at en rabatordning ikke kan begrundes i driftsøkonomiske besparelser, bør tilsynet ophæve rabatordningen.

6) Anmeldelsespligtige virksomheder og sammenslutninger, for hvilke det gælder, at monopoltilsynet ikke i medfør af § 6, stk. 2, i lov om priser og avancer har bestemt, at der ved beregningen af priser skal anvendes bestemte kalkulationsregler, skal forud for prisforhøjelser indhente godkendelse fra monopoltilsynet.

7) Monopoltilsynet kan i øvrigt bestemme, at ændringsanmeldelser efter lovens § 7, stk. 2, skal ledsages af kalkulationsmateriale, der er udarbejdet efter retningslinier fastsat af monopoltilsynet. Tilsynet kan tillige bestemme, at sådanne ændringer, der anmeldes, ikke må sættes i kraft uden tilsynets tilladelse.

8) Der må ikke ved aftaler, vedtagelser eller bestemmelser fastsættes *bindende* mindstepriser eller -avancer enten gældende for virksomheder i samme omsætningsled eller

ved videresalg i efterfølgende omsætningsled, medmindre monopoltilsynet har godkendt de pågældende aftaler m.v. Sådan godkendelse kan gives, når vægtige grunde taler for det.

Hvis en virksomhed nægter at levere til en

køber, der ikke overholder angivne *vejledende* priser eller avancer, kan monopoltilsynet pålægge virksomheden at levere til den pågældende køber på sædvanligt gældende vilkår.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Formålet med forslaget er todelt.

For det første skal regeringen pålægges at iværksætte en revision og *styrkelse af monopolloven*. En styrkelse af lovgivningen har længe været påkrævet, men den borgerlige regerings indgreb i overenskomsterne og den generelle politik, ensidigt vendt mod lønarbejderne, forstærker kravet yderligere.

For det andet må det sikres, at tilsynet med monopoler og konkurrencebegrænsninger kan blive *udøvet mere demokratisk*, end tilfældet er i dag.

Store dele af forslaget er hentet fra de forslag til lovændringer, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO tidligere har fremført, ligesom de tanker om lovændringer, som den forrige industriminister arbejdede med, er taget i betragtning, da de i nogen grad tilgodeser de krav fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO, som socialistisk folkeparti kan tilslutte sig.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

Det er påkrævet, at lovens § 2, stk. 1, uddybes.

Det hedder her:

»Loven finder anvendelse på private erhvervsvirksomheder, andelsforeninger og lignende inden for erhvervsgræne, hvor konkurrencen i hele landet eller inden for lokale markedsområder er begrænset på en sådan måde, at virksomhederne udøver eller vil kunne udøve en væsentlig indflydelse på pris-, produktions-, omsætnings- eller transportforhold.«

Det fremgår, at lovens anvendelsesområde er meget bredt defineret. Formålet med punkt 1 er at gøre opmærksom på to tilfælde, som den nuværende lovs formulering ikke klart nok rummer. Også på andre områder kunne loven ønskes mere præcis, f.eks. hvad angår multinationale selskaber, som måske ikke er så store på det danske marked, men som i kraft af deres totale størrelse måske vil kunne udøve stor indflydelse på prisforhold m.v. i Danmark.

Ønsket om, at det præciseres, at loven finder anvendelse på finansielle forbindelser, er fremført af såvel Arbejderbevægelsens Erhvervsråd som af LO. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har foreslået, at en finansiell forbindelse på 10 pct.s indflydelse (f.eks. andel af aktiekapital) kunne være en minimumsbetingelse, der skal være opfyldt, før loven finder anvendelse. Erhvervsrådet har også peget på, at direkte personsammenfald i bestyrelser også kunne anses for tilstrækkeligt som dokumentation for, at en virksomhed vil kunne udøve indflydelse på prisforhold m.v.

Ad 2

Det er i dag sådan, at monopolrådet har beslutningskompetencen, hvad udøvelsen af monopolloven angår – direktoratet for monopoltilsynet skal blot varetage rådets »daglige forretninger«, idet rådet dog naturligvis kan uddelegere beslutningskompetence til direktoratet. Denne forvaltningsform betyder, at regeringen er berøvet ledelses- og instruktionsbeføjelser, hvad angår udøvelsen af monopolloven (og pris- og avanceloven m.v.).

Rådets medlemmer er i dag klart udemokratisk sammensat. Af monopoltilsynets årsberetning for 1981 fremgår det, at 7 af rådets 15 medlemmer er udpeget efter indstilling af følgende erhvervsorganisationer:

Andelsudvalget
Grosserer-Societetet
Butikshandelens Fællesråd
Industrirådet
Håndværksrådet

De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger i fællesskab
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

De resterende 8 medlemmer fordeler sig på en repræsentant for industriministeriet, to forbrugerrepræsentanter (i øjeblikket fra Forbrugerrådet og Husholdningsrådet) samt 5 sagkyndige: En professor fra Danmarks Tekniske Højskole, en landsretssagfører, to økonomiprofessorer og en juridisk professor, der er rådets formand.

Det bør overvejes, om det mest demokratiske simpelt hen vil være at opløse monopolrådet, men indtil da er det åbenbart, at forbruger- og fagbevægelsens repræsentation i rådet må styrkes, og at rådets status må gøres rådgivende.

Ad 3

Loven siger i sin nuværende udgave, at et af de 3 medlemmer af monopolankenævnet udnævnes efter forhandling med Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation og Industrirådet.

Det er vanskeligt at se, hvorfor erhvervslivet skal sidde og dømme sig selv; det er en urimelighed, som ikke kan afhjælpes ved, at forbrugerråd og fagbevægelse bliver repræsenteret. Ankenævnet bør være en uvildig instans.

Ad 4

Tilsynet med banker og sparekasser skal i dag først forhandle med Nationalbanken i pengepolitiske spørgsmål. Indtil Nationalbankens status ændres og Nationalbanken bliver en ren statsinstitution underlagt økonomiministeren, bør tilsynet i stedet skulle forhandle med økonomiministeriet, inden der træffes afgørelser, som må antages at få betydning for pengepolitikken.

Ad 5

Det bør principielt være let at gennemskue, hvad prisen på en vare eller en tjenesteydelse er. Alene af den grund bør rabatter begrænses mest muligt, eftersom de trækker i retning af at gøre priserne uigennemskuelige.

Det at yde rabat er derudover et misbrugt instrument til at sikre prisdifferentiering, typisk mellem aftagere af store varepartier og aftagere af små varepartier, sådan at varenes reelle priser holdes skjult for de små købere.

Ifølge punktet kan f.eks. mængderabat stadig tillades, den skal blot kunne begrundes i stordriftsfordele.

Ad 6 og 7

Det vigtigste formål med såvel punkt 6 som punkt 7 er at give monopoltilsynet beføjelser til at gribe ind, *inden* urimelige prisforhøjelser m.v. finder sted. Sådanne udvidede beføjelser skulle også gerne give tilsynet et incitament til i højere grad at realitetsbehandle anmeldelser.

Ad 8

Når vejledende priser ikke skal godkendes, skyldes det, at sådanne priser givet sparer f.eks. små detailbutikker for meget administration – det er ressourcekrævende og måske umuligt for sådanne virksomheder at overskue markedet uden en vis vejledning – men det må også kun være *vejledning*.